

Warszawa, 02.12.2016 r.

Komunikat FOR: Zmiany w kwocie wolnej nie pomogą polskiej gospodarce

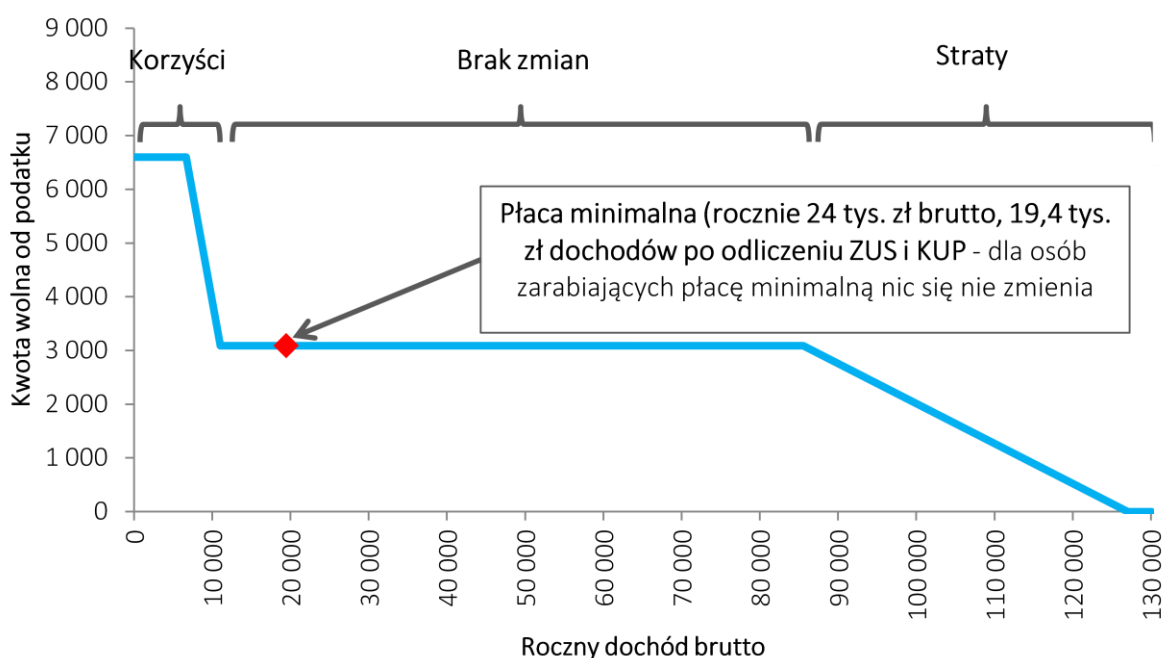
- **Zmiany w ustawach podatkowych należy oceniać przez pryzmat ich wpływu na:**
 - zgodność z Konstytucją,
 - stabilność finansów publicznych,
 - wpływ na wzrost gospodarczy.
- **Podniesienie kwoty wolnej dla osób o najniższych dochodach jest wykonaniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego i zapewnia zgodność przepisów ustawy podatkowej z Konstytucją, relatywnie małym kosztem fiskalnym.**
- **Proponowane zmiany nie rozwiązują jednak żadnych strukturalnych problemów systemu podatkowego:**
 - nadmiernego opodatkowania osób o niskich kwalifikacjach (kwota wolna dla osób zarabiających płacę minimalną nie ulega zmianom),
 - nadmiernego i niepotrzebnego skomplikowania systemu podatkowego.
- **Negatywnie należy ocenić sposób wprowadzania zmian w kwocie wolnej. Choć jest to projekt rządowy, to formalnie zgłoszono go jako poprawkę Senatu. Takie podejście pozwala na ominięcie konsultacji i formalnej Oceny Skutków Regulacji. Obecny rząd nagminnie obchodzi własne procedury dotyczące tworzenia prawa, prawie połowę projektów zgłaszając ścieżką poselską, co pogłębia problem nieprzewidywalności zmian prawnych w Polsce oraz złej jakości przepisów.**
- **Niezależnie od głębszej reformy systemu podatkowego prostsze zabiegi takie jak:**
 - pełne odliczenie składki NFZ od PIT (odejście od fikcyjnego podziału na 7.75% odliczane od PIT i 1.25% nieodliczane w połączeniu ze zmianą stawek PIT),
 - istotne podniesienie zryczałtowanych kosztów uzyskania przychodu – najlepiej tak, by osoby zarabiające pensję minimalną przestały płacić PIT,
 - jednakowe oskładkowanie i opodatkowanie umów zlecenie i umów o pracę,**mogą istotnie uprościć system podatkowy i przyczynić się do szybszego wzrostu gospodarczego Polski.**

Zgodnie ze zgłoszoną w poniedziałek (28.11.2016 roku) poprawką Senatu podnoszącą kwotę wolną osoby o dochodach poniżej 6600 zł nie zapłacą podatku PIT, a osoby o dochodach powyżej 85 528 zł zapłacą wyższy PIT w związku ze stopniowym wycofywaniem kwoty wolnej. Podwyższona kwota wolna będzie stopniowo wycofywana na przedziale dochodów od 6600 zł do 11 000 zł. Osoby z dochodami pomiędzy 11 000 zł a 85 528 zł nie odczują żadnej różnicy (kwota wolna równa 3091 zł), natomiast dla osób o dochodach pomiędzy 85 528 zł a 127 000 zł kwota wolna będzie stopniowo wycofywana, tak że osoby o dochodach przekraczających 127 000 zł nie będą miały żadnej kwoty wolnej.

Według szacunków [Cenea \(2016\)](#) na proponowanych zmianach zyska 2,4 mln rodzin, 0,6 mln rodzin zapłaci wyższe podatki, a wpływy do budżetu państwa i NFZ spadną o 800 mln zł. W ten sposób rząd relatywnie niewielkim kosztem wykona wyrok Trybunału Konstytucyjnego oraz częściowo zrealizuje obietnicę wyborczą. Działanie to jednak w żaden sposób nie rozwiąże problemów polskiego systemu podatkowego – niepotrzebnego skomplikowania oraz nadmiernego obciążenia podatkami osób o najniższych dochodach.

Nowa kwota wolna jest tak szybko wycofywana, że nawet osoba zarabiająca pensję minimalną w 2017 roku nie skorzysta na uchwalonych zmianach. W 2017 roku pensja minimalna ma wynieść 2 tys. zł brutto, 24 tys. zł rocznie. Po odliczeniu ZUS (3290 zł rocznie) oraz kosztów uzyskania przychodu (zryczałtowane 1335 zł) daje to w skali roku 19 375 zł dochodu. Jest to niemal dwukrotnie więcej niż 11 tys. zł przy których kwota wolna powraca już do starego poziomu 3091 zł.

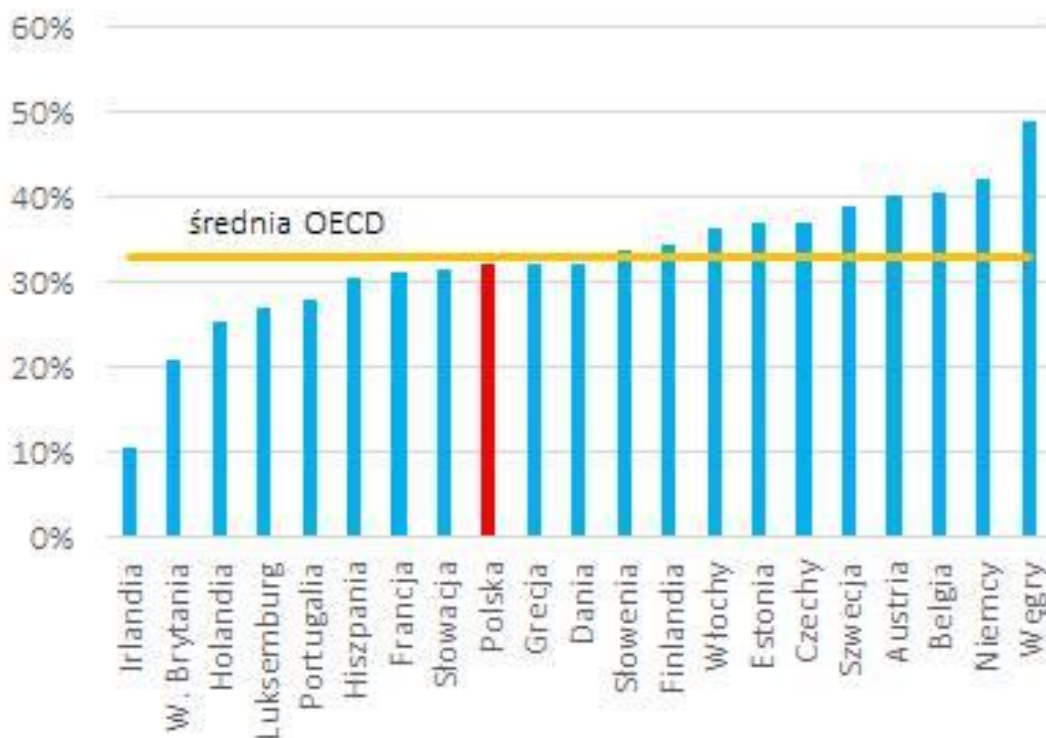
Wykres 1. Kwota wolna w zależności od dochodów

Źródło: opracowanie własne

Brak zmian w kwocie wolnej dla osób zarabiających pensję minimalną jest błędem – opodatkowanie pracy osób o najniższych dochodach w Polsce jest nadmierne. Osoby o słabszych kwalifikacjach, gorzej wykształcone, bez doświadczenia zawodowego są szczególnie czułe na wysokość opodatkowania. Jeżeli opodatkowanie pracy jest wysokie, część takich osób może pozostać bierna zawodowo lub wybrać pracę w szarej strefie. O ile klin podatkowy w Polsce dla osób o przeciętnych zarobkach jest poniżej średniej OECD, to już w przypadku osób o dochodach wynoszących 50% przeciętnego wynagrodzenia można wskazać wyżej rozwinięte kraje o niższym opodatkowaniu takich osób i lepszych wynikach rynku pracy (np. W. Brytania i Irlandia).

Wykres 2. Klin podatkowy dla osób zarabiających 50% przeciętnego wynagrodzenia (bez ubezpieczenia zdrowotnego, obejmuje składki zarówno po stronie pracodawcy, jak i pracownika).

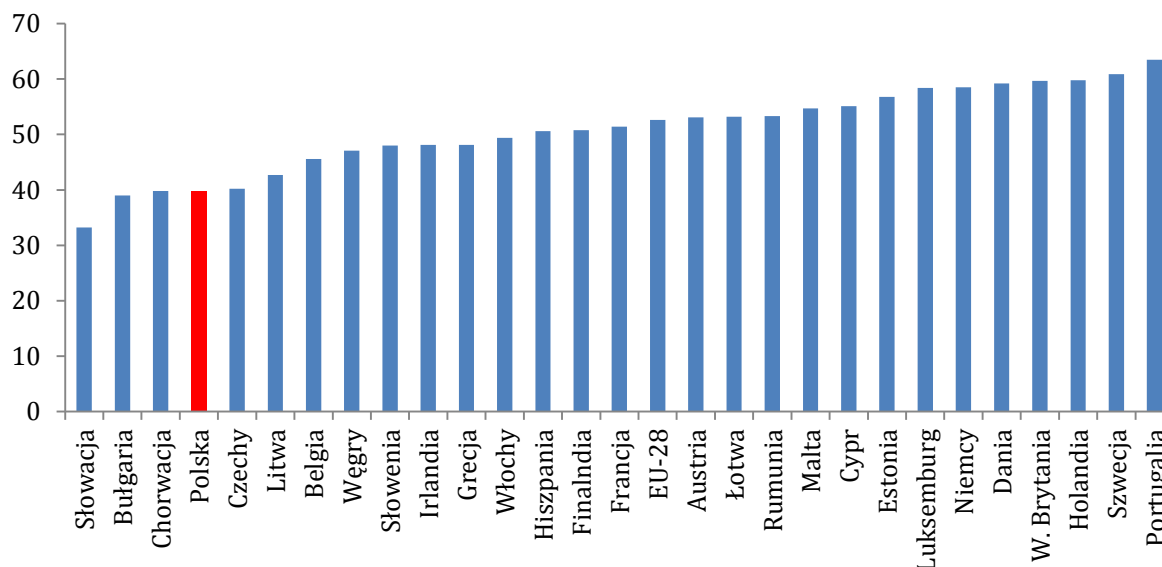
Źródło: opracowanie własne

Problemem też jest bardzo szybkie wycofywanie kwoty wolnej od podatku. Gdy na przestrzeni 6600 zł - 11 000 zł dochodu kwota wolna spada z 6600 zł do 3091 zł, tempo wycofywania kwoty wolnej wynosi prawie 80 groszy na każdą złotówkę wyższych dochodów. W praktyce oznacza to, że każda dodatkowa złotówka jest obciążona nie tylko 18 groszami podatku (18% PIT * 1 zł dodatkowego dochodu), ale także 14 groszami związanymi ze spadkiem kwoty wolnej od podatku. Innymi słowy, na przestrzeni 6600 zł – 11000 zł z każdych dodatkowych 100 zł dochodów podatnik będzie musiał zapłacić co najmniej 32 zł podatków. W praktyce obciążenie każdej złotówki dochodu może być jeszcze wyższe, bo w zależności od typu umowy trzeba także doliczyć składki ZUS (13,71% po stronie pracownika przy umowie o pracę lub zlecenie) i NFZ (7.75% odliczane od PIT i 1.25% nieodliczane od dochodu przy umowie o pracę lub zlecenie). Problem dodatkowo pogłębia jeszcze brak koordynacji systemu podatkowego ze świadczeniami socjalnymi, które są skokowo wycofywane po przekroczeniu progów dochodowych. Najbardziej jaskrawym przykładem jest 500 zł na pierwsze dziecko – przekroczenie progu dochodowego o 1 zł powoduje utratę 500 zł świadczenia miesięcznie.

Bez wzrostu stopy zatrudnienia Polsce grozi spadek liczby osób pracujących, co będzie miało negatywne konsekwencje dla wzrostu gospodarczego i finansów publicznych. Przy malejącej liczbie osób w wieku produkcyjnym by zapobiec spadkowi liczby pracujących konieczne jest podniesienie odsetka pracujących w tej grupie. Sprzyjać temu mogłoby właśnie zmniejszenie opodatkowania osób o najmniej produktywnych i związane z tym podniesienie atrakcyjności

pracy dla nich. Polska na tle innych państw UE wyróżnia się negatywnie, jeśli chodzi o stopień wciągnięcia osób najslabiej wykształconych na rynek pracy.

Stopa zatrudnienia wśród osób z wykształceniem podstawowym* lub niższym w 2015 roku

*Less than primary, primary and lower secondary education (levels 0-2) źródło: Eurostat

Sposobem na zmniejszenie opodatkowania osób o najniższych dochodach i związanym z tym zwiększeniem atrakcyjności pracy mogłoby być istotnie podniesienie kosztów uzyskania przychodu. Rozwiązania takie FOR proponowało już w lipcu 2015 roku ([Analiza FOR 3/15](#)). 6-krotne zwiększenie kosztów uzyskania przychodu, do 8000 zł, sprawiłoby, że osoby zarabiające pensję minimalną niemal przestałyby płacić PIT (spadek PIT z ponad 1326 zł do 126 zł). Zmiany proponowaliśmy sfinansować m.in. z likwidacji 20% i 50% kosztów uzyskania przychodów (każdemu przysługiwałoby ryczałtem 8 tys. kosztów uzyskania przychodu, na czym zyskają osoby najmniej zarabiające), oskładkowania umów o dzieło i zlecenia (ogranicza problem sztucznego unikania umów o pracę), zmniejszenia wydatków z Funduszu Pracy (część wydatków z Funduszu wprost zniechęca do szukania pracy) oraz ze zmian w VAT (bezsensowne ulgi podatkowe w VAT np. zachęcają do większego spożycia cukru, a na obniżonym VAT na hotele korzystają najbogatsi). Taki pakiet działań nie tylko zachęcałby osoby biernie zawodowo do podjęcia pracy, ale także istotnie upraszczał system podatkowy.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązyującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa.

Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Pomóż nam chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyczerpanego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, poprzyj nasze działania swoim darem pieniężnym. Twój dar umożliwia nam działalność oraz potwierdza słuszność i skuteczność naszego wysiłku. Każda darowizna jest dla nas ważna. Potrzebujemy zwłaszcza regularnego wsparcia. Zachęcamy do dokonywania nawet niewielkich, lecz regularnych wpłat.

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORA

Aleksander Łaszek
główny ekonomista
e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)